

जागरूतिक महिला दिन विशेष

पुढारी कोल्हापूर, बुधवार, ८ मार्च २०२३ | ११

कर्तव्यतत्परता जपत शिक्षण क्षेत्रात वेगळा ठसा उमटवणाऱ्या प्रा. डॉ. प्रभावती पाटील

आपल्या समाजाचे ग्रास्त्राचे आपण क्रूणी असतो, याची सदव जाणीव देणाऱ्या, संस्कार रुजविणाऱ्या कै. मालिनी व अरविंद भरमांडा पाटील यांच्या पोटी जन्मलेले चौथे अपत्य म्हणजे प्रभावती. आजोबांचा वारसा पुढे नेत त्यांनी शिक्षकीपेशात आपली वेगळी ओळख निर्माण केली. वडिनांचे गांधीवादी विचार, विद्याव्यासंगीवृत्ती आणि आईच्या प्रेमल छत्रायेखाली पाच भावंडांत वाढलेली प्रभावती लहानपणापासूनच विविध स्पर्धेत यश मिळवत गेली. शेतीप्रधान पण उच्चशिक्षित कुंबात वाढाता मोठया बहिणीच्या पावलावर पाऊल ठेवत त्यांनी पीएच.डी. मिळवली.

गडहिंलज येथील शेतीप्रधान कुंबात मालिनी व अरविंद पाटील यांच्या कुंबात प्रभावती यांचा जन्म झाला. वडील गांधीवादी विचारसरणी व उच्चशिक्षित होते. शालेय शिक्षण गडहिंलज हायस्कूल व ज्यु. कॉलेज येथे तर महाविद्यालयातील शिक्षण शिवराज कॉलेजमध्ये झाले. त्यानंतर शिवाजी विद्यापीठात इंग्रजी विषयातील पदवी व पदव्युत्तर पदवी संपादन करून एम.फिल. व पीएच.डी. या पदव्या मिळविल्या. राजा शिवछत्रपती महाविद्यालय गडहिंलज येथील प्राच्यापिका म्हणून सुरुवात केली. १९९५ ला श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या पुणे येथील लोणी काळभोर येथील कॉलेजमध्ये काम केले. संस्थेच्या लोणी काळभोर, पाचगणी, जत, इचलकरंजी, मिरज, कराड, कोल्हापूर शाखांमध्ये काम करताना प्रयोगशील व नावीन्यपूर्ण उपक्रम राबविले. २०१२ पासून कोल्हापुरातील विवेकानंद महाविद्यालयात इंग्रजी विषयाच्या प्राच्यापिका म्हणून २०२२

जपत प्रा. डॉ. प्रभावती अरविंद पाटील यांनी शैक्षणिक क्षेत्रात आपला वेगळा ठसा निर्माण केला आहे. जागतिक महिला दिनाच्या निमित्ताने त्यांच्या कार्यकर्तृत्वाचा घेतलेला आढावा.

विद्यार्थियांची नावीन्यपूर्ण व प्रयोगशील उपक्रम राबविणाऱ्या, कौटुंबिक व कार्यालयीन पातळीवर अनेक अडचणी असताना दुर्दम्य आशावाद व ईश्वरावर श्रद्धा असणाऱ्या तसेच पद, प्रतिष्ठा यांचा मोहऱ्या न बाळगता मिळालेल्या संधीचे सोने करून ३० वर्षे कर्तव्यतत्परता

उमटविला. स्त्री संरक्षण व दहशतवाद, महिला सबलीकरण, स्वामी विवेकानंद यांचे आध्यात्मिक विचार, शालेय

विद्यार्थ्यांची केअरिंग - शेअरिंग मैत्रीण...

कोरोना काळात आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सांगीव्यायाने प्रा. प्रभावती पाटील यांनी अनेक शैक्षणिक विष्णीओज बनवून स्वतंत्र 'युट्यूब चॅनल' तयार केले. याच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणात खंड पदू दिला नाही. विद्यार्थ्यांचे मनोबल वाढवून, निर्णय क्षमता विकसित करीत विद्यार्थ्यांची 'केअरिंग-शेअरिंग' मैत्रीण बनल्या. अनेक विद्यार्थ्यांना पाठबळ देत जीवनात स्वतःच्या पायावर उभे राहण्यास मदत केली आहे.

शिक्षणात इंग्रजीचे महत्व ओळखून गडहिंलज तालुक्यातील खेडजातील शाळांमध्ये ट्रान्सलेशन अ प्रोफेशन, इंगिलिश फॉर्म इंग्लिशनिकेशन, जॉब अपॉर्च्युनिटी फॉर इंगिलिश ग्रॅन्चुप्रेट अशा अनेक विषयावर मराठी व इंग्रजीतून व्याख्यायाने दिली.

३० वर्षे प्राच्यापिका म्हणून काम

करताना कौटुंबिक व कार्यालयीन पातळीवर अनेक अडचणी आल्या तरी दुर्दम्य आशावाद व ईश्वरावर श्रद्धा त्यांनी ढूळ दिली नाही. कोणाचा द्वेष, असुरा करणे, निंदा, अपमान, अनादर करणे या गोष्टी केल्या नाहीत. पारंपरिक शिक्षण पद्धतीत अद्यावत तंत्रज्ञानाचा उत्कृष्टपणे वापर करीत सुरेख संगम साधला. समाजातील विविध समूहाला शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी अविरत प्रयत्न करीत वीटभट्टी व साखर कारखान्यावरील ऊसतोड कामगारांच्या मुलांना शाळांमध्ये प्रवेश मिळवून दिला. कौटुंबिक व सामाजिक पातळीवर स्त्रीलाची शालीनता व संस्कृती, संस्कार जोपासत विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकास साधत नवी पिढी घडविण्याचे काम केले.

डॉ. पाटील यांचे राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील जर्नल्समध्ये ३० हून अधिक शोधनिंबंध आणि विविध पुस्तकांमध्ये त्यांचे लेख प्रसिद्ध झाले आहेत. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली अनेक विद्यार्थी पीएच.डी. संशोधन करीत आहेत. त्यांच्या कार्याची दखल घेत ५ संर्टेंबर २०२० रोजी इंटरनेशनल इन्स्टिट्यूट हॉटेल मैनेजमेंट, गोवा यांनी 'उत्कृष्ट शिक्षिका' म्हणून गौरविले. शैक्षणिक व सामाजिक कार्य पाहून मुख्यबळ विकास अकादमीमार्फत महाराष्ट्र गुणीजन गौरव पुस्कराने सम्मानित केले गेले.

सध्या डॉ. पाटील दत्तात्रीराव कदम आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी येथे सेवा बजावत आहेत. श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे कार्यकारी अध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे, सचिव प्राचार्य शुभांगी गावडे, प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार, प्राचार्य ए. एन. पाटील तसेच संस्थेचे पदाधिकारी, सहकारी यांची सदैव साथ राहिलायची भावाना त्यांनी व्यक्त केली आहे.